

NORGES HØYESTERETT

Den 21. desember 2004 avsa Høyesterett dom i

HR-2004-02095-A, (sak nr. 2004/1616), straffesak, anke,

A (advokat Håkon Helle)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Rune Høgberg)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Matningsdal**: Saken gjelder straffutmålingen for vold mot politiet, jf. straffeloven § 127. Spørsmålet er om det kan anvendes samfunnsstraff, jf. straffeloven § 28 a.
- (2) I straffesak mot Jørgen A avsa Stavanger tingrett den 17. mars 2004 dom med denne domsslutning:
 - ”1. A, født 00.00.85, straffes for en overtredelse av strl § 127, 1. ledd 1. straffalternativ, en overtredelse av strl § 128, 1. ledd og en overtredelse av strl § 326, 1. ledd nr. 2, slik at strl §§ 62, 2. ledd og 63, 2. ledd får anvendelse, til samfunnsstraff i 44 – førtifire – timer med gjennomføringstid 90 – nitti – dager, subsidiært 45 – førtifem – dagers fengsel med fradrag av – 1 – en dag, jf strl § 60, 2. ledd.
 2. A, født 00.00.85, frifinnes for to overtredelser av strl § 227, 1. ledd 1. straffalternativ.
 3. A, født 00.00.85, betaler til Staten sakens omkostninger med kr 1.000,- – tusen – innen 2 – to – uker fra dommens forkynningse.”
- (3) Påtalemyndigheten anket dommen til Gulating lagmannsrett for så vidt gjelder tingrettens straffutmåling. Gulating lagmannsrett avsa den 24. september 2004 dom med denne domsslutning:

”I tingrettens dom, domsslutningen punkt 1, gjøres den endring at straffen fastsettes til fengsel i 30 – tretti – dager.”

- (4) Dommen er avsagt under dissens, idet en av dommerne stemte for at anken skulle forkastes.
- (5) A har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Han anfører at straffen bør fastsettes til samfunnsstraff.
- (6) *Jeg er kommet til at anken bør tas til følge.*
- (7) Det aktuelle forholdet fant sted like etter midnatt lørdag 8. november 2003 da A var 18 år og fem måneder gammel. A var kraftig beruset ved anledningen. I tillegg til øl hadde han samme kveld drukket betydelige mengder hjemmebrent. Som følge av beruselsen ble han utvist fra et utested i X sentrum. Da han noe senere forsøkte å komme inn igjen på samme utested, ble han nektet adgang. Dette førte til at han hisset seg kraftig opp og slo til vakten. Flere vakter kom da til, og de holdt ham nede til politiet kom til stede. Om det videre hendelsesforløpet heter det i tingrettens dom:

”Uniformert politi – vitnet politistudent Østby, politioverkonstabel Gilje og vitnet politibetjent Andersen – i cellebil kom så til stedet. Tiltalte var svært hissig, han følte seg urettferdig behandlet, men roet seg noe da politiet ankom. Han ble påsatt håndjern og ført bort til cellebilen uten at han gjorde nevneverdig motstand. Tiltalte ble så forklart at politiet først ville høre med vaktene hva som hadde skjedd, og at de deretter ville snakke med tiltalte. Han ble låst inn i cellebilen. Tiltalte ble så igjen krakilsk og sparket i døren på cellebilen slik at hele bilen gynget. Østby åpnet døren, satte seg inn og forsøkte å roe tiltalte. Andersen sto i døråpningen. Tiltalte ga uttrykk for at ingen ville høre på ham og kom med en masse ukvemsord. Andersen spurte tiltalte hva som hadde skjedd og fikk da til svar ’hold kjeft, di jævla fitte’. Deretter reiste han seg opp, og sparket Andersen. Sparket traff Andersen i magen, og derved i hennes skuddsikre vest som hun bar under politiuniformen. Hun kom litt ut av balanse. Østby kastet seg så over tiltalte noe som medførte at tiltalte slo seg i gitteret inne i bilen; han fikk ved denne anledning antakelig et lite kutt over øyet. Tiltalte ble så kjørt inn til politistasjonen; han var fremdeles rasende, svært urolig og umulig å få kontakt med. Østby og Andersen måtte sitte på hver sin side av tiltalte og holde ham fast mens de holdt hodet hans mellom hans ben for å holde ham under kontroll. Under transporten inn til politistasjonen gjentok tiltalte en rekke ganger – antakelig mellom 10 og 15 ganger – at han skulle drepe både Østby og Andersen, og ved en rekke anledninger – anslått til ca 10 ganger – kalte han Andersen for en ’jævla fitte’.”

- (8) Ved vold mot politiet er den klare hovedregel at det anvendes ubetinget fengsel. Jeg er likevel kommet til at samfunnsstraff vil være forsvarlig i dette tilfellet. Jeg legger da vekt på domfeltes personlige forhold sett i sammenheng med at overtredelsen av § 127 ikke var av de alvorligste.
- (9) Forbrytelsen hadde ikke som formål å hindre pågrepelse, men skjedde etter at A var innbrakt i cellebilen og påsatt håndjern. Når tingretten la til grunn at Andersen kom ”kun litt ut av balanse”, viser dette at sparket mot henne ikke kan ha vært særlig hardt. Og om de utsagn som medførte domfellelse etter straffeloven §§ 128 og 326 første ledd nr. 2, bemerker jeg at tingretten ved vurderingen av om A også kunne dømmes for forbrytelse mot straffeloven § 227 første straffalternativ, uttaler:

”Østby karakteriserte truslene som ’ubehagelige’, særlig fordi tiltalte var så aggressiv, og Andersen forklarte at hun ikke ble redd av truslene. ... Slik retten oppfattet Østby og Andersen lå mye av grunnen til at de ikke ble redde i tiltaltes tilstand: Østby

karakteriserte tiltalte som 'veldig aggressiv' og beruset – dog ikke overstadig. Han trodde alkohol kunne være en faktor som kunne forklare tiltaltes atferd."

- (10) Dette indikerer at det først og fremst var et ubehag tjenestemennene opplevde ved hans utsagn.
- (11) Disse forhold kan imidlertid ikke alene begrunne samfunnsstraff, og må som nevnt sammenholdes med hans personlige forhold for at denne reaksjonen skal kunne anvendes. På bakgrunn av de opplysninger som er fremlagt for Høyesterett, legger jeg til grunn at han hadde betydelige faglige problemer under gjennomføringen av grunnskolen, slik at han etter hvert opplevde seg som en "taper". De to første årene etter endt grunnskole, hvor han var elev på grunnkurs ved videregående skole, var også problematiske, selv om det skal ha gått noe bedre det siste året. Etter hvert synes disse forhold å ha vært medvirkende til at han utviklet et ikke ubetydelig forbruk av lettere narkotiske stoffer – noe som avspeiler seg i at han to ganger, i henholdsvis 2002 og 2004, er bøtelagt for ulovlig befatning med narkotika. I tillegg har han brukt alkohol, slik at han har hatt et rusproblem.
- (12) Fra og med sommeren 2003 har imidlertid utviklingen vært positiv etter at han fikk arbeid i et ventilasjonsfirma hvor han fortsatt er ansatt og får gode skussmål. Rett nok sluttet han ikke straks med å bruke narkotika – noe boten fra 2004 illustrerer. Men siden sommeren 2004 har han avlagt urinprøver hvor det ikke har vært påvist narkotiske stoffer.
- (13) Disse forhold har riktignok ikke samme tyngde som mange andre rehabiliteringssituasjoner som har begrunnet eller stått sentralt ved valg av reaksjoner i frihet. Men hensett til at vi står overfor en ungdom som har hatt betydelige personlige problemer, og som nå er inne i en lovende utvikling, er jeg kommet til at straffereaksjonen bør støtte opp under denne utviklingen ved at det idømmes samfunnsstraff.
- (14) Jeg er enig med tingretten og lagmannsrettens mindretall i at samfunnsstraffen passende kan settes til 44 timer når det er tatt hensyn til at A har krav på en dag fradrag for frihetsberøvelse i anledning av saken, jf. straffeloven § 60 annet ledd. Hensett til As fortsatt noe skjøre situasjon, og at det synes nærliggende at friomsorgen vil gi ham tilbud om å gjennomføre et program som kan ha positiv virkning for ham, bør gjennomføringstiden settes til 120 dager. I motsetning til tingretten finner jeg at den subsidiære fengselsstraffen bør settes til 30 dager.
- (15) Jeg stemmer for denne

D O M:

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til samfunnsstraff i 44 – førtifire – timer med en gjennomføringstid på 120 – etthundreogtyve – dager. Den subsidiære fengselsstraffen settes til 30 – tretti – dager med fradrag av 1 – en – dag for frihetsberøvelse i anledning av saken, jf. straffeloven § 60 annet ledd.

- (16) Dommer **Lund:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (17) Dommer **Coward:** Likeså.
- (18) Dommer **Støle:** Likeså.
- (19) Dommer **Aasland:** Likeså.
- (20) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til samfunnsstraff i 44 – førtifire – timer med en gjennomføringstid på 120 – etthundreogtyve – dager. Den subsidiære fengselsstraffen settes til 30 – tretti – dager med fradrag av 1 – en – dag for frihetsberøvelse i anledning av saken, jf. straffeloven § 60 annet ledd.